

Inleiding

Het Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs (LECSO) heeft het landelijk doelgroepen model ontwikkeld (versie 5.0) om elke SO school in de gelegenheid te stellen het maximaal haalbare eindniveau van de leerlingen en het benodigde onderwijsaanbod en ondersteuning onderbouwd en transparant in kaart te brengen.

Een belangrijk bijkomend voordeel is dat verschillende scholen en instellingen 'dezelfde' taal gaan spreken, de taal die in dit doelgroepenmodel gebruikt wordt.

Onderwijsbehoeften

Hoewel het LECSO stelt 'Met dit model kijken we verder dan IQ-scores.....' start het LECSO in hun overzicht wel met de IQ-scores. Vanuit de gedachte van het handelings Gericht werken (HGW) start de van Voorthuijsenschool bij de onderwijsbehoeften (benodigde ondersteuning) van de leerling. De van Voorthuijsenschool stelt in overleg met ouders/verzorgers op basis van de invulling van dit model de maximaal haalbare, realistische uitstroombestemming en daarmee de leerroute vast.

De inschatting maken we op basis van de volgende items;

- A. Leren en ontwikkeling w.o. het beheersingsniveau van de leerling op de leerlijn 'Vorbereiding op dagbesteding en arbeid' en 'Leren leren'
- B. Sociale competentie
- C. Communicatie
- D. Fysieke en medische ondersteuning

- E. Leerkenmerken
- F. Leerstandaard op de leerlijnen van de cognitieve vakken 'mondelijke en schriftelijke taal' en rekenhandelingen/tijd/meten en wegen/geld)
- G. Ontwikkelingsleeftijd (SEO)
- H. IQ

De leerroutes voor het VSO¹

De meeste leerlingen van de van Voorthuijsenschool stromen uit naar een vorm van dagbesteding. Onze leerlingen leren door te doen. Vandaar dat onze twee (hoofd) leerroutes praktisch van aard zijn. Daarnaast kennen we een ervaringsgerichte leerroute met een intensief aanbod (vanuit de praktische leerroute) voor de enkele leerling die uitstroomt naar dagbesteding recreatief en een cognitieve leerroute met een verdiept aanbod (vanuit de praktisch cognitieve leerroute) voor de paar leerlingen die uitstromen naar een vorm van beschermt werken.

---

¹ De leerroutes voor het **SO** staan op pagina 8

Leerroutes van het VSO Voorthuysenschool		Ervaringsgericht Leerroute 2 LECSO- VSO	Praktisch Leerroute 3 LECSO - VSO	Praktisch Cognitief Leerroute 4 LECSO - VSO	Cognitief Leerroute 4/5 LECSO - VSO
Ondersteuningsbehoefte t.a.v.	A. Leren en ontwikkelen	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	B. Sociale competentie	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	C. Communicatie	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	D. Fysieke en medische ondersteuning	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
E. Leerkenmerken		Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perfoormaal	Perfoormaal en ongericht
F. Leerstandaard (bij 18 jaar)		(V)SO-ZML Niveau 6	(V)SO-ZML Niveau 9	VSO-ZML Niveau 12	VSO-ZML Niveau 14-16
F. Didactisch functioneringsniveau		--	E3	E4	1F
G. Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		2 - 5 jaar	5 - 8 jaar	8 - 12 jaar	10 - 14 jaar
H. Verbaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80
H. Perfoormaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80
H. Totaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80
Ω Uitstroombestemming		Dagbesteding	Dagbesteding	Dagbesteding/ Bescherpte arbeid	Arbeid

Tabel 1 Leerroutes van het VSO van de van Voorthuysenschool (2018)

Uitstroombestemming

De meeste leerlingen van de van Voorthuysenschool stromen uit naar een vorm van dagbesteding (tabel 2).

Tabel 2 Uitstroombestemmingen en leerroutes van het VSO van de van Voorthuysenschool (2016)

Beschrijving van de uitstroombestemming van de leerroutes VSO	Ervaringsgericht (E)	Praktisch (P)	Praktisch cognitief (PC)	Cognitief (C)
	<i>Dagbesteding</i>	<i>Dagbesteding</i>	<i>Dagbesteding</i>	<i>Beschut werken²</i>
Doel van de activiteiten	Zinvolle dagbesteding Behoud of ontwikkeling van vaardigheden	Zinvolle dagbesteding Behoud of ontwikkeling van vaardigheden	Zinvolle dagbesteding Behoud of ontwikkeling van vaardigheden	Arbeid (individueel)
Aard van de activiteiten	Primair gericht op recreatie	Primair gericht op maken van producten / leveren van diensten (voornamelijk intern)	Primair gericht op maken van producten / leveren van diensten (intern & extern)	Primair gericht op maken van producten / leveren van diensten
Productiviteit	n.v.t.	Mogelijk kwalitatieve eisen	Mogelijke kwalitatieve en kwantitatieve eisen	Kwalitatieve en kwantitatieve eisen

² Diverse eisen op het gebied van loonwaardigheid

Omschrijving (invulwijzer) ondersteuningsbehoeften

De van Voorthuijsenschool kan leerlingen, op verschillende wijze en in verschillende mate van intensiteit, ondersteuning bieden bij het leren en ontwikkelen, de sociale competentie en de communicatie.

Tabel 3 'Invulwijzer' ondersteuningsbehoefte

A. Leren en ontwikkelen	Ervaringsgericht (E) <i>Dagbesteding</i>	Praktisch (P) <i>Dagbesteding</i>	Praktisch cognitief (PC) <i>Dagbesteding</i>	Cognitief (C) <i>Beschut werken</i>
Ondersteuningsbehoefte leerlingen van het VSO	Intensief Ruimte voor individuele aanpassingen ³ .	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
Dagprogramma	Dagprogramma is leidend Begeleiding is overwegend groepsgericht.	Dagprogramma is leidend. Begeleiding is overwegend groepsgericht.	Dagprogramma is leidend. Begeleiding is overwegend groepsgericht.	Dagprogramma is leidend. Begeleiding is overwegend groepsgericht
Groepsgrootte	Instructie is gericht op kleine groepjes (maximaal 2 leerlingen).	Instructie is gericht op kleine groepjes (maximaal 4 leerlingen).	Instructie is gericht op kleine groepjes (maximaal 6 leerlingen).	Instructie is gericht op de hele groep (maximaal 14 leerlingen).
Structuur in omgeving	Uitgangspunt is het werken in eigen klaslokaal met vaste begeleiders en het werken in praktijklokalen olv bekende onderwijsgevenden. Ruimte voor individuele aanpassingen in de zin van vaste begeleiding	Uitgangspunt is het werken in eigen klaslokaal met vaste begeleiders en het werken in vaklokalen olv bekende onderwijsgevenden.	Uitgangspunt is het werken in eigen klaslokaal met vaste begeleiders en het werken in vaklokalen olv bekende onderwijsgevenden.	Uitgangspunt is het werken in eigen klaslokaal met vaste begeleiders en het werken in vaklokalen olv bekende onderwijsgevenden.

³ Ruimte voor individuele aanpassingen op basis van een TLV met een extra categorie

Leerroutes van Voorthuysenschool - gebaseerd op het doelgroepenmodel 2017 van het LECSO

<p>Onderwijsaanbod</p>	<p>Het onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk en dichtbij de belevingswereld. Er wordt gewerkt aan alle kerndoelen voor het VSO-ZML middels daartoe geschikte methoden middels daartoe geschikte (ZML) methoden en reguliere methoden als bronnenboek.</p>	<p>Het onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk en dichtbij de belevingswereld. Er wordt gewerkt aan alle kerndoelen voor het (V)SO-ZML (doorlopende leerlijnen) middels daartoe geschikte (ZML) methoden en reguliere methoden als bronnenboek.</p>	<p>Het onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk passend bij de leerkenmerken en leerstandaard. Er wordt gewerkt aan alle kerndoelen voor het VSO-ZML middels daartoe geschikte PO en PrO-methoden.</p> <p>Er wordt gebruik gemaakt van abstractere werkvormen die verder afstaan van de directe concrete belevingswereld.</p> <p>Praktijkvakken in groepen, waarbij leerlingen zelfstandig werken en hulp vragen (groepsstage)</p>	<p>Het onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk passend bij de leerkenmerken en leerstandaard. Er wordt gewerkt aan alle kerndoelen voor het VSO-ZML middels daartoe geschikte PO en PrO-methoden.</p> <p>De sociale redzaamheid en het leren reguleren van gedrag en handelen is gericht op het functioneren in de maatschappij.</p> <p>Praktijkvakken in groepen, waarbij leerlingen zelfstandig werken en hulp vragen (groepsstage)</p> <p>Leerlingen volgen zo mogelijk branche gerichte trajecten, het onderwijsprogramma is zoveel mogelijk gericht op de toekomstige werkplek (individuele stage)</p>
------------------------	---	---	---	---

Leerroutes van Voorthuijsenschool - gebaseerd op het doelgroepenmodel 2017 van het LECSO

<p>Rol onderwijzend personeel</p>	<p>Onderwijzend personeel is initiatiefnemer daar de leerling zelf nauwelijks uit zichzelf tot leren komt.</p>	<p>Onderwijzend personeel is initiatiefnemer daar de leerling zelf nauwelijks uit zichzelf tot leren komt.</p>	<p>Onderwijsgevend personeel is initiatiefnemer, daarnaast wordt initiatief vanuit de leerling gestimuleerd.</p>	<p>Onderwijsgevend personeel is initiatiefnemer, daarnaast wordt initiatief vanuit de leerling verwacht.</p>
<p>Tijdsduur en aandachtsspanne</p>	<p>De leerling kan op eigen wijze aangeven wat hij heeft geleerd.</p>	<p>De leerling kan op eigen wijze aangeven wat hij heeft geleerd.</p>	<p>De leerling is initiatiefnemer en medeverantwoordelijk voor het eigen leerproces.</p>	<p>De leerling is initiatiefnemer en medeverantwoordelijk voor het eigen leerproces.</p>
<p>Toetsmethoden</p>	<p>Na korte tijd van inspanning volgt ontspanning (taakspanne 5 – 10 minuten).</p>	<p>Balans tussen in- en ontspanningsmomenten (taakspanne 10 - 20 minuten).</p>	<p>De leerling kan op eigen wijze aangeven wat hij heeft geleerd.</p>	<p>Er is veel aandacht voor de rol van de leerling in de maatschappij (wonen, werken en vrije tijd)</p>
	<p>De tijdsduur wordt aangegeven met een timetimer.</p>	<p>De tijdsduur wordt aangegeven met een timetimer.</p>	<p>Bij verhouding in- en ontspanningsmomenten ligt de nadruk meer op inspanning (taakspanne 20 – 30 minuten).</p>	<p>Bij verhouding in- en ontspanningsmomenten ligt de nadruk meer op inspanning (> 30 minuten).</p>
	<p>Observatie (LVS), CITO-ZML toetsen</p>	<p>Observatie (LVS), CITO-ZML toetsen, methodetoetsen.</p>	<p>De tijdsduur wordt aangegeven met een timetimer en door verwijzing naar de klok.</p>	<p>De tijdsduur wordt aangegeven door verwijzing naar de klok.</p>
		<p>Observatie (LVS), CITO-ZML toetsen, methodetoetsen.</p>	<p>Observatie (LVS), CITO-ZML toetsen, methodetoetsen en reguliere CITO-toetsen S(B)O digitaal indien leerling niveau 10 beheerst op de ZML-leerlijnen</p>	<p>Observatie (LVS), CITO-ZML toetsen, methodetoetsen en reguliere CITO-toetsen S(B)O digitaal</p>

Leerroutes van Voorthuijsenschool - gebaseerd op het doelgroepenmodel 2017 van het LECSO

B. Sociale competentie	Ervaringsgericht (E) <i>Dagbesteding</i>	Praktisch (P) <i>Dagbesteding</i>	Praktisch cognitief (PC) <i>Dagbesteding</i>	Cognitief (C) <i>Beschut werken</i>
Ondersteuningsbehoefte leerlingen van het VSO	Intensief Ruimte voor individuele aanpassingen ⁴ .	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
Leerling	De leerling heeft moeite met het uitstellen van behoeften en neemt de omgeving waar vanuit zichzelf (egocentrisch), heeft weinig belangstelling en inlevingsvermogen t.a.v. groepsgenoten	De leerling zoekt de nabijheid van andere leerlingen, samenspel is groeiende waarbij ondersteuning noodzakelijk is	De leerling profiteert van een groepsgerichte benadering, kan sociaal leren	De leerling profiteert van een groepsgerichte benadering, kan sociaal leren
Omgeving en begeleiding	Basisklimaat is gericht op het hechtingsproces Beschermd en beschutte omgeving. Basishouding is gericht op het bieden van veiligheid door veel nabijheid en begrenzing.	Basisklimaat is gericht op autonomie en individuatie (maakt onderscheid tussen ik en de ander)	Basisklimaat is gericht op autonomie, initiatiefname en verantwoordelijkheid leren dragen	Basisklimaat is gericht op autonomie, initiatiefname en verantwoordelijkheid leren dragen
Begeleiding	Begeleiding is voorspelbaar, in het zicht en nabij, hanteert vaste rituelen en ritmes Bij de overgang naar een andere activiteiten of omgeving is individuele begeleiding noodzakelijk	Begeleiding corrigeert en stuurt bij op grond van de (groeps) regels en afspraken en is voortdurend aanwezig. Samen oplossen van problemen door alternatieven te bieden. Herhaling blijft nodig. Bij de overgangen is het aangeven van grenzen en	Begeleiding corrigeert en stuurt bij op grond van (groeps) regels en afspraken en legt uit Stimuleren tot zelf doen en zelf oplossingen bedenken Bij overgangen is de begeleiding meer op afstand, waar nodig nabij (meer coachend)	Begeleiding is gericht op het komen tot meer inzicht en het samen oplossingen bedenken en is op afstand aanwezig Situaties en gebeurtenissen evalueren in de groep Overgangen kunnen ook zelfstandig gemaakt worden

⁴ Ruimte voor individuele aanpassingen op basis van een TLV met een extra categorie

Leerroutes van Voorthuysenschool - gebaseerd op het doelgroepenmodel 2017 van het LECSO

		structuur noodzakelijk om veiligheid te bieden		(begeleiding houdt toezicht op afstand)
--	--	--	--	---

Speciaal onderwijs (SO) ZML concept 2

Leerroutes van Voorthuysenschool		Ervaringsgericht Leerroute 2 LECSO - SO	Praktisch Leerroute 3 LECSO - SO	Praktisch Cognitief Leerroute 4 LECSO - SO	Cognitief Leerroute 4/5 LECSO - SO
Onderteunings behoefte t.a.v.	A. Leren en ontwikkelen	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	B. Sociale competentie	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	C. Communicatie	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	D. Fysieke en medische ondersteuning	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
E. Leerkenmerken		Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en performaal	Performaal en ongericht
F. Leerstandaard (bij 12 jaar)		SO-ZML Niveau 3	SO-ZML Niveau 6	SO-ZML Niveau 8	SO-ZML Niveau 10
F. Didactisch functioneringsniveau		--	--	M3	M4
G. Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		2-4 jaar	4-6 jaar	6-9 jaar	9 - 11 jaar
H. Verbaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80
H. Performaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80
H. Totaal IQ		20 - 34	35 - 49	50 - 69	55 - 80

α_{Ω} Uitstroombestemming SO	KDC	VSO	VSO	SBO/PrO
α_{Ω} Uitstroombestemming VSO	Dagbesteding	Dagbesteding	Dagbesteding	(Beschutte) arbeid